

05
0-75
KX-1

05
0-75

ОСНОВА

ЮЖНО-РУССКІЙ ЛІТЕРАТУРНО-УЧЕНЫЙ

ВѢСТНИКЪ

«Добра хочу братья и Русскій Земан.»
Владиміръ Мономахъ.

87964
87964
87964

1864

ЯНВАРЬ, февраль, март

ПОЛТАВСКА ОБЛАСНА
БІБЛІОТЕКА

ПЕТЕРБУРГЪ

ВЪ ТИПОГРАФІИ П. А. КУЛИША.

87964

Державна библіотека
БІБЛІОТЕКА УРСР

1964

28-10

ПЕЧАТАТЬ ПОЗВОЛЯЕТСЯ

съ тѣмъ, чтобы по отпечатаніи представлено было въ Ценсурный Комитетъ узаконенное число экземпляровъ. С. Петербургъ, января 10-го дня, 1861 года.

Цензоръ *Ст. Лебедевъ.*

НИИ В

стало

1861

1861

1861

1861

КОБЗАРЬ.

I.

Не для людей и не для славы,
Мерзкані та кучеряві
Оці вірші віршю я: —
Для себе, братія мой!

Мині легшає въ неволі,
Якъ я їх складаю:
Зъ-за Дніпра, мовъ, далекого
Слова прилітають
И стелютьца на папірі,
Плачучи, сміючись,
Мовъ ті діти, и радіють
Мою сирю дѣшу —
Убогую... Любо мині —
Любо мині зъ ними,
Мовъ батькові багатому
Зъ дітками малими.
И радий я, и веселій,
И Бога благаяю,
Щобъ не приснавъ моїхъ дітокъ
Въ далекому краю:
Нехай летять до-дѣмоньку
Легенькі діти,
Та роскажуть — якъ-то тяжко
Булó імъ на світі...

И въ семьї весѣлій, тихій,
 Дітей привітають,
 И сівою головою
 Батько покиває;
 Мати скаже: бодай тіи
 Діти не родились,
 А дівчина подумає:
 Я їхъ полюбіла...

1848.

Орская крепость.

II.

ПОСЛАНІЕ

СЛАВНОМУ П. І. ШАФАРИКОВІ

ПРИ ПОЭМѢ «ИВАНЪ ГУСЬ», ЛИБО «ЕРЕТНИКЪ».

Запалили у сусіда
 Нову добру хату
 Сусіди злі; нагрѣлися
 Та й полягли спати,
 И забули теплий попілъ
 По полю розвіять...
 Лежить попілъ на роспūtті,
 А въ попелі тліє
 Огнію іскра великого —
 Тліє, не вгасає,
 Підпалу же,—якъ той мѣстникъ
 Часу дожидає —
 Злого часу. — Тліла іскра,
 Тіхо дотлівала
 На роспūtті широкому —
 Та й гаснути стала.

Оттакъ Нимота запалила
 Велику хату, и семью —

Семью Славянъ розбѣднѣла,
И нишкомъ тихо упустила
Усобиць лютую змію.

Пѣлилися ріки крові,
Пожаръ погасѣли,
А Нимчики пожаріице
Й сиріть поділили;
Виростали у кайданахъ
Славянські діти,
И забули невольники —
Чні вони діти.
А на давнімъ пожаріиці
Пекра братства тліла, —
Дотлівала, дожидала
Рукъ твѣрдихъ та смілихъ...
И дождалася. Прозрівъ-еси
Въ попелі, глибоко,
Огонь добрий, смілимъ серцемъ.
Смілимъ ораімъ окомъ!
И засвітивъ, любовоудре,
Світочъ правди, волі...
И Славянъ семью велику,
Во тьмі и неволі,
Перелічивъ до одного,
Перелічивъ тріни —
А не Славянъ, — и ставъ-еси
На великихъ кѹпахъ —
На роспѹтті всевітнѣму —
Іезекіілемъ,
И, о диво! тріни встали
И очи розкрили!
И братъ зъ братомъ обнялися
И проговорили
Слово тихої любові
На віки и віки! —
И потекли въ одно море
Славянскіи ріки!

Слава тобі, любовідре,
 Чеху — Славяниіне,
 Що не давъ ти потонути
 Въ німецькій пучині
 Нашій правді! Твоє море
 Славянськеє, нове,
 Затого вже буде повне,
 И попливє човень
 Зъ широкими вітрилами
 И добримъ кормиломъ, —
 Попливє на вольнимъ морі.
 На широкіхъ філяхъ!
 Слава жъ тобі, Шафарику,
 Во віки и віки,
 Що звівъ-еєй въ одно море
 Славянськиі ріки!

Привітай же въ своїй славі
 И мою убогу
 Лєнту — думу немудрую —
 Про Чєха святого,
 Великого мученика,
 Про славного Гуса!
 Приймї, отче! а я нишкомъ
 Бóгу помоліся,
 Щобъ усі Славяне стали
 Добрими братами,
 И синями сонця правди
 И Еретиками
 Оттакими, якъ Констанський
 Еретикъ великий!..
 Миръ мірові подарують
 И славу во віки.

III.

Ой три шляхі широкі
До кўни зійшлися;
На чужину зь України
Браті розійшлися;
Покїнули стару матірь;
Той жінку покїнувъ,
А той сестру, а наймєньший
Молодў дївчину.

Посадїла старá мати
Три ясени вь полі,
А невістка посадїла
Високу топóлю;
Три явори посадїла
Сестра — при долині,
А дївчина зарўчена —
Червóну калину.

Не принялись три ясени,
Топóля висхала;
Повсихали три явори
Калина зівьяла;
Не вертаютьця три брати,
Плаче старá мати,
Плаче жінка зь дїточками
Вь петóпленій хатї.

Сестра плаче — йде шукати
Братїв на чужину.
А дївчину зарўчену
Кладуть вь домовїну...
Не вертаютьця три брати, —

По світу блукáють,
 И три шляхі ширóкні
 Тёрномъ заростають.

1847.
 Петербургъ.

IV.

ПУСТКА.

(М. С. Щепкину).

Заворожі́ ми́ні, во́лхве,
 Дру́же сивоу́сний!
 Ти вже́ се́рце запеча́тавъ,
 А я — ще бою́ся...
 Бою́ся ще погорі́лу
 Ха́ту руйнува́ти,
 Бою́ся ще, мій го́лубе,
 Се́рце похова́ти...
 Мо́же ве́рнетця на́дія
 Зъ тією водо́ю
 Цілю́щою, живу́щою —
 Дрібно́ю слезо́ю;
 Мо́же ве́рнетця въ некрі́ту
 Пу́стку зімува́ти,
 И укріе́ и нагріе́,
 Погорі́лу ха́ту,
 И ві́мете, и ві́мие,
 И сві́тло засві́тить;
 Мо́же ще́ разъ прокі́нутьця
 Мої ду́ми — діти;
 Мо́же ще́ разъ пожурю́ся,
 Зъ ді́тками заплачу́,
 Мо́же ще́ разъ со́нче правди
 Хочь крі́зь со́нь побáчу!

1846.
 Київъ.

V.

ЧЕРНЕЦЬ.

(П. А. Куліш.)

У Києві, на Подолі,
Було колись, и ніколи
Не вернетця, що діялось,
Не вернетця, сподіване...
Не вернетця... А я, брате,
Такі буду сподіватись,
Такі буду виглядати,
Сёрцю жалю завдавати.

У Києві, на Подолі,
Братерська наша воля,
Безь хлопа и безь пана,
Самá собі у жупані,
Розвернулася весела,
Оксамітомъ шляхї стеле,
И едвабомъ застигає,
И нігому не звертає.

У Києві, на Подолі,
Козакї гуляють:
Якъ ту воду відромъ-цѣбромъ
Вино розливають;
Лѣхї, шинкї зъ шинкаркамі,
Зъ винами, медами
Закупили Запорозці
Та й тнуть корякамі!
А музика реве, грає,
Людѣй звеселіє,
А изъ Братства те бурсацтво
Мовчки виглядає;
Нема́ голїй школі волі,
А то бѣ догодила!...

Кого жъ то тамъ зъ музиками
Люде обступили?

Въ червонихъ штаняхъ оксамитнихъ
Матнею ўлицю мете —
Иде козакъ... Охъ, літа, літа!
Що ви творите? На то те жъ
Старій ударивъ въ закладѹки,
Ажъ встала кўрява! Отгакъ!
Та ще й приспївуе козакъ:

»По дорозі ракъ, ракъ,
Нехай буде такъ, такъ!
Якъ-би-таки молодіці
Посїяти макъ, макъ!

Дамъ ліха закладѹкамъ,
Закладѹкамъ ліха дамъ,
Достанетея й передамъ!
А вже жъ тїі закладѹки
Набралися ліха-мўки...
Дамъ ліха закладѹкамъ,
Дамъ ліха закладѹкамъ
Достанетея й передамъ!

Ажъ до Межигорського Спаса
Протацювавъ сївий,
А за нимъ и товариство
И ввесь святий Київъ.
Дотанцювавъ ажъ до брами.
Крикнувъ: »лўгу, лўгу!...
Привітайте, святі ченці,
Товариша зъ Лўгу!«
Святá брама одчинїлася —
Козакá впустили;
Ізнóвъ брама зачинїлася —
На вікъ зачинїлася
Козакóві.

Хтó жъ цей сївий

Попрощався зь світомъ?
 Семѣнь Палій Запорóжець,
 Ліхомъ недобітий.

Ой високо сонце сходить,
 Низенько заходить:
 Въ довгій рісі по кѣлії
 Старій чернець ходить.
 Іде чернець у Вішгородъ
 На Київъ дивитись,
 Та посидить на пригорі,
 Та хочъ пожуритись;
 Іде чернець Дзвонкову
 У яръ воду пити,
 Та згадує, якъ-то тяжко
 Було въ світі жити;
 Іде чернець у кѣлію
 Міжъ стіни німії,
 Та згадує літа свої —
 Літа молодії;
 Берє письмо святе въ рúки,
 Гóлосно читає,
 А думкою старій чернець
 Далéко літає...

И тiхнуть Бóжии слова...
 И въ кѣлії, инна́че въ Січі,
 Братѣрство славне ожива,
 А сивий Гетьманъ, мовъ сова,
 Ченцєві заглядає въ вічі...
 Музiчки... танці... и Бердiчевъ...
 Кайдани брязкають... Москва...
 Борi, свiгi и... Енисей...
 И покотiлись изъ очей
 На рiсу слези...

»Бiй поклони

И плоть старечу усмирiй,
 Святе Писанiе читай!

Читай, читай, та слухай дзвона, —
 А серцеви не потурай:
 Вонó тебé въ Сибірь водило,
 Вонó тебé весь вiкъ дурило,
 Присни жъ ёго, и занехай
 Свою Борзну́ и Хвастовщину:
 Загине все, ти самъ загинешъ,
 И не згадають — щобъ ти знавъ...»

И старецъ тяжко заридавъ,
 Читавъ Писание покінувъ,
 Ходивъ по келіи, ходивъ,
 А потімъ сівъ и зажурился:
 »Для чо́го жъ я на свiтъ родився,
 Свою Україну любивъ?«

До ўтрени завивъ зъ дзвіниці
 Великий дзвiвъ; чернець мій вставъ,
 Надивъ клобукъ, взявъ патирицю,
 Перехристився, чо́тки взявъ...
 И за Україну моли́тись
 Палій Чернець пошкандибавъ. —

Т. ШЕВЧЕНКО.

1848.

Орская крѣпость.